

Asia: OM 9/021/2016

Tuomioistuinviraston perustaminen

Lausunnonantajan lausunto

Kannatatteko vai vastustatteko tuomioistuinviraston perustamista?

Kannatan

Mikä on yleinen arvionne toimikunnan ehdotuksesta?

Lapin käräjäoikeus kannattaa tuomioistuinviraston perustamista toimikunnan esittämällä tavalla. Viraston perustaminen on tärkeää ja se tulee toteuttaa nopeasti. Viraston perustaminen helpottaisi tuomioistuinten rakenneuudistusten täytäntöönpanoa, parantaisi sekavaa ja hajanaista toimitilajohtamista sekä edistäisi tietotekniikkahankkeiden toteuttamista ja kehittämistä.

On tärkeää, että tuomioistuinten riippumattomuus otetaan huomioon viraston toiminnassa toimikunnan esittämällä tavoin (Tuomioistuinlaki 19 a luku 3 §). Riittävää ei ole, että riippumattomuudesta on säädetty pelkästään perustuslaissa. Riippumattomuuden tulee myös selkeästi ulospäin havaittavaa. Tällä hetkellä voimassa oleva valtioneuvostosta riippuvainen malli ei täytä tätä vaatimusta

Miten arvioitte tuomioistuinviraston hoidettaviksi ehdotettuja tehtäviä?

Tuomioistuinviraston tehtävät on määritelty oikein oleellisin osin.

Käräjäoikeus lisäksi toteaa, että tuomioistuimen lainkäyttötoiminnan ja lainkäyttöpalveluiden laadullinen kehittäminen ulkoapäin on tuomioistuinten riippumattomuuden vuoksi ongelmallista. Tuomioistuinviraston olisi kuitenkin mahdollista tukea tuomioistuinten toiminnan kehittämistä poliittisesti johdettua ministeriötä aktiivisemmin.

Pidättekö toimikunnan arviota tuomioistuinviraston henkilöstömäärästä oikeana ja riittävänä?

Toimikunnan arvio tuomioviraston henkilöstötarpeesta ja sen perustamisesta aiheutuvista kustannuksista vaikuttaa alimitoitetulta virastolle suunniteltuihin tehtäviin nähden. Virastolla tulee olla alusta alkaen riittävät resurssit tehtäviensä hoitamiseen.

Käräjäoikeus on samaa mieltä toimikunnan kanssa siitä, että toimintojen organisoiminen itsenäiseen virastoon ja tuomioistuinlaitoksen ylläpitotehtävien laadullinen kehittäminen edellyttävät myös lisäpanostusta.

Miten arvioitte toimikunnan ehdotusta tuomioistuinviraston johtokunnan kokoonpanosta ja nimeämismenettelystä?

Esityksessä ehdotetaan, että tuomioistuinviraston ylintä päätösvaltaa käyttäisi johtokunta, jossa olisi yhdeksän jäsentä. Heistä kuusi olisi tuomareita. Tuomioistuinten riippumattomuuden turvaaminen edellyttää, että johtokunnassa on tuomariemmistö. Valmistelun yhteydessä on pohdittu myös esitettyä suppeamman johtokunnan mallia. Käräjäoikeus pitää suppeata johtokuntaa esitettyä yhdeksän jäsenistä johtokuntaa tehokkaampana vaihtoehtona. Laajempi edustuksellisuus kuuluisi käräjäoikeuden mukaan paremminkin valmistelussa esillä olleeseen neuvottelukunta malliin.

Käräjäoikeus ei yhdy esityksessä esitettyyn toteamukseen, että muut kuin tuomarijäsenet lisääisivät johtokunnan asiantuntemusta. Ehdotus tuomioistuinlaitoksen muun henkilöstön edustuksesta on perusteltu. Sen sijaan asianajajakunnan edustusta käräjäoikeus ei pidä tarpeellisena.

Viraston johtokunnassa tulisi olla johtamisen ja tietotekniikan asiantuntija. Koska tietotekniikka sekä sen käytettävyys ja toimivuus vaikuttaa yhä enemmän tuomioistuinten toimintaan, käräjäoikeus pitää tärkeänä, että johtokunnassa on nimenomaan tietotekniikan asiantuntija ja virastossa muutoinkin riittävät resurssit tältä osin.

Käräjäoikeus pitää ehdotettua johtokunnan jäsenten nimeämismenettelyä moni-mutkaisena. Esitys jättää lisäksi avoimeksi useita menettelyyn mahdollisesti liittyviä kysymyksiä ja ongelmia.

Käräjäoikeus toteaa, että suurin osa tuomioistuinviraston tehtävistä liittyy tavalla tai toisella käräjäoikeuksiin ottaen huomioon niiden lukumäärä, henkilöstömäärä, asiamäärät, toimintamenot, toimitilat, koulutus jne. Sen vuoksi useamman kuin yhden johtokunnan jäsenen (esitetystä 9 jäsenen mallissa) tulisi edustaa käräjäoikeuksia tai heillä tulisi olla hyvä käräjäoikeuksien tuntemus.

Miten arvioitte toimikunnan ehdotusta tuomioistuinviraston johtokunnan ja ylijohtajan välisestä toimivallanjaosta?

Mietinnön mukaan ylijohtaja nimitettäisiin määrääjäksi ja virkaan valittavalta vaadittaisiin ylempi korkeakoulututkinto. Häneltä ei kuitenkaan edellytettäisi oikeustieteellistä korkeakoulututkintoa.

Käräjäoikeus pitää kannatettavana, että ylijohtajan virka on määräaikainen.

Tuomioistuinvirasto huolehtisi tuomioistuinlaitoksen keskushallintoviranomaisen tehtävistä ja se palvelisi koko tuomioistuinlaitosta. Tuomioistuinviraston tehtävänä olisi huolehtia, että tuomioistuimet kykenevät käyttämään tuomiovaltaa laadukkaasti. Käräjäoikeus katsoo mietinnöstä poiketen, että viraston operatiivinen johtaminen ja tehtävien tehokas hoitaminen edellyttää ylijohtajalta oikeustieteellistä ylempää korkeakoulututkintoa, hyvää johtamistaitoa sekä syvällistä tuomioistuinlaitoksen tuntemista

Mikä on kantanne toimikunnan esittämään viraston sijaintipaikkaan ja sijaintipaikan valinnassa huomioon otettaviin seikkoihin?

-

Muuta huomioitavaa?

Virastoa ei tule sijoittaa Helsingin alueelle, vaan Rovaniemelle tai muulle paikkakunnalle, josta on saatavissa viraston tarvitsemat toimitilat huomattavasti halvemmalla kuin Helsingistä. Näin säästyvät toimitilakustannukset voidaan ohjata viraston muuhun toimintaan. Sijaintipaikan ja keskeisten tuomioistuinten välisillä liikenneyhteyksille ei ole keskeistä merkitystä sijaintipaikkaa harkittaessa, koska yhteydenpito viraston ja tuomioistuinten välillä voidaan hoitaa tulevaisuudessa yhä helpommin Skype ja muiden vastaavien yhteydenpitovälineiden avulla. Viraston tehtäviä voidaan hoitaa vastaavalla tavalla myös etätyönä.

Kellokumpu Marketta
Lapin käräjäoikeus